

и суспендирање на дозволите, форма, содржина, рок на важење, видот и евиденцијата на дозволите и овластувањата, како и критериумите, начин и постапка за признавање на завршена обука, програми за обука, положени испити, стекнати дозволи и овластувања во странство на персоналот за поставување, одржување, контрола и мониторирање на техничките средства, уредите и опремата, за давање на услуги на воздухопловна навигација (во натамошниот текст: ATSEP персонал).

Член 2

Одделните изрази употребени во овој правилник го имаат следното значење:

1) **технички средства, уреди и системи** се оперативни технички средства кои со својата работа и/или функција овозможуваат безбедно и уредно давање на услуги на воздухопловна навигација или се на располагање за користење од страна на учесниците во воздушниот сообраќај;

2) **дозвола** е исправа со која се потврдува дека лицето кое спаѓа во ATSEP персонал е оспособено за вршење на определени стручни работи на поставување, одржување, контрола и мониторирање на техничките средства, уреди и системи за давање на услуги на воздухопловна навигација од значење за безбедноста на воздухопловството;

3) **овластување** е одобрение запишано во дозволата, со коешто се утврдени посебните услови, права или ограничувања што се однесуваат на работа со одреден тип на техничко средство, уред или систем за давање на услуги на воздухопловна навигација кои се од значење за безбедно и уредно одвивање на воздушниот сообраќај;

4) **единица на воздухопловна техника** е организациона единица во системот на воздухопловна навигација чија надлежност е извршување на работи на поставување, одржување, контрола и мониторирање на техничките средства, уреди и системи за давање на услуги на воздухопловна навигација;

5) **компетентност** е поседување на соодветно знаење, вештина и искуство неопходни за безбедно извршување на работи на поставување, одржување, контрола и мониторирање на техничките средства, уреди и системи за давање на услуги на воздухопловна навигација, соодветни на овластувањата впишани во дозволата;

6) **систем на воздухопловна навигација** опфаќа организација, служби, персонал, објекти, техничка средства, уреди, системи, процедури, правила и информации кои служат за давање на услуги на воздухопловна навигација;

7) **итна (emergency)** ситуација е сериозна, неочекувана и често опасна ситуација која бара превземање на брза и прецизна акција;

8) **невообичаена** ситуација е збир на настани кои не се вообичаени или кои не се имаат доживеано. Основна разлика во однос на итна ситуација е во тоа што опасноста или ризикот постојат и доколку не се превземе соодветна акција ќе настане дефект или итна ситуација;

АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО 1275.

Врз основа на член 136 став 7 и 8, член 138 став 6, член 139 став 2 и член 144 од Законот за воздухопловство („Службен весник на Република Македонија” бр. 14/06, 24/07 и 103/08), директорот на Агенцијата за цивилно воздухопловство донесе

П РА В И Л Н И К ЗА СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ, ПРОВЕРКИ, ДОЗВОЛИ И ОВЛАСТУВАЊА НА ПЕРСОНАЛОТ ЗА ПОСТАВУВАЊЕ, ОДРЖУВАЊЕ, КОНТРОЛА И МОНИТОРИРАЊЕ НА ТЕХНИЧКИТЕ СРЕДСТВА, УРЕДИТЕ И ОПРЕМАТА, ЗА ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ НА ВОЗДУХОПЛОВНА НАВИГАЦИЈА

1. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат начинот на вршење на обуката за стекнување на стручна оспособеност како и посебните услови во однос на потребниот кадар за обука, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење на организациите или центрите за обука, формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавање, продолжување, обновување и промена на уверенијата за вршење на обука на организациите или центрите за обука, начинот на спроведување на редовната и вонредната проверка, условите за стекнување на дозволите и овластувањата, начинот на издавање, продолжување, промена

9) **деградиран** (degraded) технички систем е невообичаена ситуација која е резултат на системска техничка грешка или дефект кој предизвикува губење на дуплицираните оперативни елементи или функции во системот или дел од услугите.

Член 3

Одделните кратенки употребени во овој правилник го имаат следното значење:

“ATSEP (Air Traffic Safety Electronics Personnel)” - Инженерски и технички оперативен персонал за извршување на работи во системот на воздухопловна навигација, поврзани со безбедно и уредно одвивање на воздушниот сообраќај односно давање на услуги на воздухопловна навигација;

“ICAO (International Civil Aviation Organization)” - Меѓународна организација за цивилно воздухопловство;

“EUROCONTROL” - Европска организација за безбедност на воздушна пловидба;

“CNS/ATM (Communication Navigation Surveillance / Air Traffic Management)” – Комуникација Навигација и Надзор / Управување со Воздушен Простор

“COM (Communication)” – комуникации;

“NAV (Navigation)” - навигација;

“SUR (Surveillance)” - надзор;

“DP (Data Processing)” – обработка на податоци;

“PS (Power Supply)” – електроенергетско напојување;

“MET (Meteorology)” - метеорологија;

“VOR (VHF Omni-directional radio Range)” - Високо фреквентен повеќенасочен радио опсег;

“NDB (Non Directional Beacon)” - Ненасочен радио емитер;

“DME (Distance Measuring Equipment)” - Уред за одредување на оддалеченост;

“ILS (Instrument Landing System)” - Систем за инструментално слетување;

“PSR (Primary Surveillance Radar)” - Примарен радар;

“MSSR (Monopulse Secondary Surveillance Radar)” - Монопулсен секундарен радар;

“VAG (Voice Air Ground)” - Комуникација воздух земја;

“VGG (Voice Ground Ground)” - Комуникација земја земја;

“VS (Voice Switch)” - Систем за комутација на говор;

“DLC (Data Link Communication)” - Податочна комуникација;

“RC (Recorder)” - Снимач на аудио сигнали;

“COM network (Communications network)” - Комуникациска мрежа;

“FDP (Flight Data Processing)” - Процесирање на податоци за воздухоплови;

“RDP (Radar Data Processing)” - Процесирање на радарските податоци;

“DP Network (Data Processing network)” - Мрежа за процесирање на податоци;

“UPS (Uninterrupted Power Supply)” - Уред/систем за непрекинато електрично напојување;

“GenSet (Engine-generator set)” - Агрегат за резервно електрично напојување;

“Batteries/Bat.Station” - Батерии/Батериски станици;

“PS Network (Power supply network)” - Електроенергетска / електрична мрежа за напојување;

“LV Distribution (Low Voltage Distribution)” – Нисконапонски разводни постројки

“VOLMET (Meteorological Information for Aircraft in Flight)” - Метеоролошки информации за воздухоплови во лет;

“MET sensors (Meteorological sensors)” - Метеоролошки сенсори.

2. СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ

1. Услови за вршење на обука

Член 4

Стручна оспособеност на ATSEP персоналот се стекнува во овластени организации или центри за обука кои треба да ги исполнуваат посебните услови пропишани со овој правилник.

Член 5

За да вршат обука на ATSEP персонал, организациите или центрите за обука треба да ги исполнуваат следниве посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење:

- да имаат програма за обука за ATSEP инженерски и/или ATSEP технички оперативен персонал во согласност со ESARR 5 на EUROCONTROL и ICAO Doc 7192 - AN/857 Part E-2, ATSEP Training manual одобрена од Агенцијата за цивилно воздухопловство (во натамошниот текст Агенцијата);

- да имаат стручен кадар кој ќе ја спроведува обуката и кој поседува дозвола/овластување за инструктори согласно одобрената програма за обука;

- да имаат соодветни простории и опрема за изведување на обуката согласно одобрената програма за обука и

- да имаат соодветна стручна литература согласно одобрената програма за обука.

2. Форма, содржина, евиденција и начин на издавање, продолжување, обновување и промена на уверението за вршење на обука на ATSEP персонал на организациите или центрите за обука

Член 6

(1) За издавање, продолжување, обновување или промена на уверението за вршење на обука на ATSEP персонал, организациите или центрите за обука поднесуваат барање до Агенцијата, со кое се приложуваат докази дека се исполнети условите за добивање на уверение наведени во член 5 на овој правилник.

(2) Барањето за продолжување на уверението се поднесува најмалку 30 дена пред истекот на важноста на уверението, а за обновување во рок од 30 дена по истекот на важноста на уверението.

(3) Доколку организацијата или центарот за обука не поднесе барање за продолжување или обновување во роковите утврдени во став (2) на овој член, уверението се смета за повлечено.

Член 7

(1) Агенцијата по приемот на барањето, врши проверка дали е уплатена административна такса, проверка на приложената документација, како и оперативна проверка со цел да се утврди дали организацијата или центарот за обука ги исполнува условите и техничките можности за вршење обука на ATSEP персонал.

(2) Проверките од став (1) на овој член се вршат и при продолжување, обновување или промена на уверението.

(3) При извршување на проверките од став (1) на овој член Агенцијата користи листи за проверки претходно изготвени согласно документацијата и податоците кои се проверуваат.

(4) Доколку од проверките наведени во став (1) на овој член Агенцијата утврди дека одредена организација или центар за обука ги исполнува условите за вршење обука на ATSEP персонал донесува решение за издавање, продолжување, обновување или промена кое заедно со уверението за вршење на обука му се доставуваат на барателот откако ќе донесе доказ дека го платил надоместокот за издавање, продолжување, обновување или промена на уверението за вршење на обука.

(5) Доколку Агенцијата утврди дека одредена организација или центар за обука не ги исполнува условите за вршење обука на ATSEP персонал донесува решение за одбивање на барањето за издавање, продолжување, обновување или промена на уверение за вршење на обука кое ги содржи причините за одбивањето.

Член 8

(1) На организации или центри за обука, уверението за вршење обука на ATSEP персонал, им се издава во форма и содржина согласно административното упатство на JAA – AGM дел 5, прилагодено на ATSEP персонал.

(2) За издадените уверенија за вршење на обука на ATSEP персонал, Агенцијата води евиденција.

(3) Евиденцијата од став (2) на овој член содржи податоци за работата на организацијата или центарот кој врши обука на ATSEP персонал, како и контакт телефони и адреси на одговорните лица.

3. Посебни услови и начин на вршење на обука

Член 9

(1) За да биде примен на почетна обука, кандидатот треба да ги исполнува следните услови:

1) да има наполнето најмалку 18 години живот;

2) за ATSEP техничар да има најмалку средна стручна подготовка од електротехничка струка, односно за ATSEP инженер висока стручна подготовка од електротехничка струка;

3) да има лекарско уверение за здравствена способност класа 4;

4) да има основно познавање на англиски јазик;

(2) За обука за овластување, кандидатот треба да има завршено почетна обука.

(3) За континуирана обука, кандидатот треба да ги исполнува следните услови:

1) да има завршено обука за овластување

2) да поседува важечка дозвола и овластување тип А и/или Б;

(4) За напредна обука кандидатот треба да има завршено почетна обука и обука за овластување, како и да ги исполнува следниве услови:

1) да поседува важечка дозвола со најмалку две впишани овластувања тип Б;

2) да има најмалку 4 (четири) години работно искуство како ATSEP персонал со соодветно овластување тип А и Б.

Член 10

(1) Стручното оспособување на ATSEP персонал има за цел стручно да ги оспособи лицата кандидати за ATSEP персонал со неопходното знаење, рутина и вештина за стекнување на дозвола и/или одредени овластувања.

(2) Стручното оспособување од став (1) на овој член се состои од: почетна обука, обука за овластување, континуирана обука и напредна обука.

3.1. Почетна обука

Член 11

(1) Почетната обука има за цел да го оспособи лицето кандидат за ATSEP персонал на одредено ниво на компетентност, кое ќе му овозможи започнување на обуката за овластување.

(2) Обуката од став (1) на овој член се изведува на начин детализиран во програмата за обука во две фази, и тоа: основна обука и квалификациона обука за најмалку еден од петте модули (COM/MET, NAV, SUR, DP, PS).

Член 12

(1) Основната обука има за цел стекнување на основни познавања за CNS/ATM опкружувањето, услугите и системот на воздухопловна навигација, а која е наменета за сите кандидати за ATSEP персонал.

(2) Квалификационата обука има за цел стекнување на знаења и вештини поврзани со одредена категорија на работно место, соодветни на дисциплината (модулот) што треба да се спроведуваат во рамките на CNS/ATM опкружувањето.

(3) Почетната обука се смета за успешно завршена ако кандидатот покажал успех од минимум 75% за секој предмет поединечно.

3.2. Обука за овластување

Член 13

(1) Обуката за овластување за одреден тип на оперативно техничко средство, уред или систем има за цел да го оспособи лицето кандидат за ATSEP на одредено ни-

во на компетентност за работа во оперативниот дел на системот за воздухопловна навигација, неопходно за стекнување на одредено овластување тип А и/или тип Б.

(2) Обуката од став (1) на овој член се изведува во одредена единица на воздухопловна техника во две фази, и тоа: подготвителна обука и теоретско-практична обука за работа со одредено оперативно техничко средство, уред или систем.

(3) Секоја единица на воздухопловна техника мора да има одобрена програма за оспособување на ATSEP персонал за стекнување на овластувања со цел интегрирање во практика на претходно стекнатите знаења, рутини и вештини поврзани со работното место на кандидатот и во одредено работно CNS/ATM опкружување.

(4) Обуката за овластување се смета за успешно завршена ако кандидатот покажал успех од минимум 75% за секој предмет поединечно.

Член 14

(1) Подготвителната обука има за цел да го оспособи лицето кандидат за ATSEP персонал на одредено ниво на знаење за прво стекнување на дозвола и успешно започнување на теориска и практична обука за работа со одредено техничко средство, уред или систем.

(2) Теоретско-практичната обука за работа со одредено техничко средство, уред или систем има за цел интегрирање во практика на претходно стекнатите знаења, рутини и вештини поврзани со работното место под надзор на квалификуван ATSEP и во одредено работно опкружување, а со цел стекнување овластување.

(3) По исклучок од став (2) на овој член, ако во употреба се воведува нов тип на техничко средство, уред или систем за кој нема лице со соодветна важечка дозвола, односно овластување за инструктор, оспособувањето го спроведува стручно лице овластено од страна на производителот.

(4) Обуката од став (2) на овој член се одвива во неколку фази во зависност од програмата за обука, типот на техничкото средство и типот на овластувањето (обука под менторство, обука од лице овластено од производителот, и др.).

3.3 Континуирана обука

Член 15

(1) Континуираната обука има за цел одржување и подобрување на компетентноста на ATSEP персонал и подготовка за нови технологии.

(2) Обуката од став (1) на овој член се изведува во три фази, и тоа: обука за обновување и подобрување на компетентноста, обука за оперативно-посебни ситуации и обука за промена.

Член 16

(1) Обуката за обновување и подобрување на компетентноста има за цел проверка, зајакнување и надградување на стекнатото знаење и вештини.

(2) Обуката за оперативно-посебни ситуации има за цел подготовка на кандидатот за постапување во итни, невообичаени ситуации и ситуации на деградиран технички систем.

(3) Обуката за промена има за цел стекнување на знаења и вештини во случај на промена на работно место, работно опкружување или уред/систем.

(4) Континуираната обука се смета за успешно завршена ако кандидатот покажал успех од минимум 75% за секој предмет поединечно.

3.4. Напредна обука

Член 17

(1) Напредната обука има за цел стекнување на знаења и вештини потребни во случај на промена на професија или напредок во кариера, односно стекнување на овластување инструктор.

(2) Напредната обука се смета за успешно завршена ако кандидатот покажал успех од минимум 75% за секој предмет поединечно.

Член 18

(1) Организациите или центрите за вршење на обука на ATSEP персоналот водат посебно досие за секој кандидат кој посетувал обука во кое се наведуваат личните податоци на кандидатот и податоци за траење на обуката, податоци за инструкторите кои ја вршеле обуката, за положените испити, степенот на оспособување и видот на работите за кои кандидатот се обучува.

(2) Организациите или центрите за вршење на обука на ATSEP персоналот водат и евиденција за извршените обуки и за издадените потврди за завршена обука.

Член 19

(1) Организациите/центрите за обука му издаваат потврда за завршена обука на секој кандидат кој ја завршил обуката.

(2) Потврдата од став (1) на овој член содржи: име на организацијата/центарот, лични податоци за кандидатот, податоци за обуката која што ја завршил кандидатот, датум на почеток и завршување на обуката, оценки по предметите и општиот успех на кандидатот.

3. НАЧИН НА СПРОВЕДУВАЊЕ НА РЕДОВНА И ВОПРЕДНА ПРОВЕРКА

1. Редовни проверки

Член 20

(1) Кандидатот треба во рок од 12 месеци по успешно завршената обука за стекнување на дозвола и/или овластување, да поднесе писмено барање до Агенцијата за полагање на испитот за стекнување на дозвола и/или овластување.

(2) Со барањето за полагање на испитот од став (1) на овој член, кандидатот за полагање на испит за стекнување на дозвола за ATSEP техничар во системот на воздухопловна навигација поднесува доказ за завршено средно образование од електротехничка струка од соодветните насоки: електроника и телекомуникации, енергетика, компјутерска техника и автоматика.

(3) Со барањето за полагање на испитот од став (1) на овој член, кандидатот за полагање на испит за стекнување на дозвола за ATSEP инженер во системот на воздухопловна навигација поднесува доказ за завршено високо образование од електротехничка струка од соодветните насоки: електроника и телекомуникации, електроенергетика, индустриска електроенергетика и автоматика, компјутерска техника, информатика и автоматика.

(4) Со барањето за полагање на испитот од став (1) на овој член, кандидатот за полагање на испит за стекнување на дозвола или овластување на ATSEP инженер/ATSEP техничар во системот на воздухопловна навигација поднесува доказ за работно искуство, и тоа:

1) за овластување тип А – најмалку една година на работа на одредено оперативно техничко средство, уред или систем;

2) за овластување тип Б – најмалку три години на работи од точка 1) на овој став.

(5) Со барањето за полагање на испитот од став (1) на овој член, кандидатот за полагање на испит за стекнување на овластување инструктор поднесува докази дека ги исполнува следните услови:

1) да поседува важечка дозвола на ATSEP инженер/ATSEP техничар во системот на воздухопловна навигација со најмалку две впишани овластувања тип Б;

2) да има најмалку пет години работно искуство од стекнување на дозволата.

Член 21

(1) Агенцијата, по прием на барањето за полагање на испит, врши проверка дали кандидатот ги исполнува условите за полагање на испит од член 20 на овој правилник.

(2) Ако се утврди дека кандидатот ги исполнува пропишаните услови, Агенцијата во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето донесува решение за одобрување на полагање на испитот во кое се одредува терминот и местото на полагање на испитот.

(3) Полагањето на испитот не може да биде одредено во рок помал од 15 дена од денот кога решението од став (2) на овој член му било доставено на кандидатот.

(4) Ако Агенцијата утврди дека кандидатот не ги исполнува пропишаните услови за полагање на испитот, донесува решение за одбивање на барањето за полагање испит кое ги содржи причините за одбивањето.

Член 22

(1) Испитот го спроведуваат испитувачи кои со решение ги определува Агенцијата од утврдената листа на воздухопловни стручњаци.

(2) Бројот на испитувачи се утврдува во зависност од бројот на предметите, односно од обемот на практичниот дел на испитот, при што еден испитувач може да спроведе испит за најмногу три предмети.

(3) Испитувачите во рок од седум дена од денот на завршувањето на испитот доставуваат извештај до Агенцијата.

Член 23

Секој испитувач за спроведување на испитот го испрашува кандидатот од областа за која е именуван со решението и по завршување на испитот го оценува успехот на кандидатот по предметите со оценка „положил“ или „не положил“.

Член 24

(1) Испитот за стекнување на дозвола и/или овластување се состои од теоретски и практичен дел.

(2) Теоретскиот дел од испитот се состои од писмен и устен дел.

(3) Практичниот дел од испитот опфаќа практичната проверка на стекнатите знаења во работа со одредено техничко средство, уред или систем.

Член 25

(1) Писмениот дел на испитот е успешно поминат ако се оцени дека содржи најмалку 75% точни одговори.

(2) Усниот дел на испитот кандидатот го полага по успешно поминат писмен дел од испитот.

(3) Кандидатот кој нема да го положи писмениот или усниот дел на испитот има право на поправен испит во рок кој го определува Агенцијата и кој не може да биде пократок од 30 дена, ниту подолг од 60 дена од денот на доставување на извештајот за одржаниот испит до Агенцијата.

(4) Ако кандидатот не го положи поправниот испит од ставот (3) на овој член се смета дека испитот не е положен и дека треба да го полага повторно во целина.

Член 26

(1) По успешно поминат теоретски дел на испитот кандидатот го полага практичниот дел на испитот.

(2) Ако кандидатот не го положи практичниот дел на испитот, се смета дека испитот не е положен.

Член 27

Полагањето на испитот кандидатот може да го повтори уште два пати доколку времето помеѓу два полагања да не е пократко од три месеци и не подолго од шест месеци.

Член 28

Теоретскиот дел на испитот за стекнување на дозвола на ATSEP персонал во системот на воздухопловна навигација, се состои од:

1) технички средства, уреди и системи за давање на услуги на воздухопловна навигација - основни принципи, поделба и намена;

2) воздухопловни прописи;

3) систем на воздухопловна навигација;

4) човечки фактор (Human Factors);

5) основни принципи на системот за безбедност (Safety System);

6) стручна терминологија на англиски јазик.

Член 29

Испитот за стекнување на овластување тип А или тип Б за одреден тип на техничко средство, уред или систем се состои од:

- 1) Теоретски дел
 - 1.1. опис, технички карактеристики и намена;
 - 1.2. принципи на работа;
 - 1.3. составни делови и склопови;
 - 1.4. техничка документација/оперативни процедури;
 - 1.5. лимитации/вообичаени откази;
 - 1.6. други релевантни податоци.
- 2) Практичен дел
 - 2.1. мерна опрема и алат за работа;
 - 2.2. методи и средства за вршење на контрола и мониторинг на исправноста во работењето;
 - 2.3. методи и средства за одржување, подесување, калибрирање и отклонување на неправилностите во работењето.

Член 30

Испитот за стекнување на овластување за вршење на работи на инструктор, се состои од:

- 1) Теориски дел
 - 1.1. методика на наставата и основи на педагогијата;
 - 1.2. воздухопловни прописи, стандарди, препораки, упатства и програми за стручно оспособување на ATSEP инженер/ATSEP техничар во системот за воздухопловна навигација, домашни и меѓународни (ICAO, Eurocontrol);
 - 1.3. стручна терминологија на англиски јазик.
- 2) Практичен дел
 - 2.1. подготовка и одржување на наставен час.

2. Вонредни проверки

Член 31

(1) Постапката за вонредна проверка ја спроведува Агенцијата, врз основа на предлог мерките во инспекциски записник, во кој ATSEP инженер/ATSEP техничар се упатува на вонредна проверка.

(2) Агенцијата донесува решение за вонредна проверка со кое се определува начинот и времето на спроведување на вонредната проверка и се доставува на лицето од став 1 на овој член.

(3) Вонредната проверка на стручна способност се спроведува за определени предмети од теорискиот и/или практичниот дел на испитот за стекнување на дозвола и/или овластување.

(4) Во случај на успешно завршена вонредна проверка, Агенцијата со решение го повлекува решението за суспензија.

(5) Во случај на неуспешно завршена вонредна проверка, Агенцијата со решение ја повлекува дозволата, односно овластувањето.

4. УСЛОВИ ЗА СТЕКНУВАЊЕ И ВИД НА ДОЗВОЛИ И/ИЛИ ОВЛАСТУВАЊА

1. Услови за стекнување на дозволи и/или овластувања

Член 32

(1) Услови за стекнување на дозвола на ATSEP персоналот се:

1) Да поседува потврда за завршена соодветна обука во овластена организација или центар за обука односно успешно завршено стручно оспособување во единица на воздухопловна техника за одредено работно место;

2) Да поседува доказ за завршена стручна подготовка од електротехничка струка од соодветна насока пропишана со овој правилник;

3) Да има положено испит за стекнување дозвола и/или овластување;

4) Да има минимум една година работно искуство во единица на воздухопловна техника.

5) Да поседува лекарско уверение за здравствена способност класа 4;

(2) Услови за стекнување на ново овластување кое се впишува во дозвола на ATSEP персоналот се:

1) Да поседува важечка дозвола за ATSEP персонал;

2) Да поседува потврда за завршена соодветна обука во овластена организација или центар за обука;

3) Да има положено испит за стекнување на овластување;

4) Да има работно искуство во единица на воздухопловна техника пропишано со овој правилник.

2. Видови на дозволи и овластувања

Член 33

(1) На ATSEP персонал може да му се издаде:

- дозвола за ATSEP инженер или

- дозвола за ATSEP техничар.

(2) Во дозволата на ATSEP персонал можат да се впишат овластувања за вршење на работи на следните видови на технички средства, уреди и системи:

1) радио-навигациони уреди и системи (VOR, NDB, DME, ILS, и др.);

2) радарски уреди и системи (PSR, MSSR, и др.);

3) телекомуникациски уреди и системи (Voice, Air Ground, Voice Ground, Ground Ground, Voice Switch, DLC, Recoder, COM Network и др.);

4) уреди и системи за автоматско процесирање на податоци (FDP, RDP, AFTN, DP Network, и др.);

5) електроенергетски уреди и системи за непрекинато и резервно напојување (UPS, GenSet, Batteries/Bat.Station, PS network, LV Distribution и др.);

6) метеоролошки уреди и системи (VOLMET, MET sensors и др.)

Член 34

(1) Имателот на дозволата, за ATSEP персонал во која е впишано овластување тип А може да ги извршува следните работи на одреден тип на техничко средство, уред или систем:

- мониторирање (надзор на работата на средството),

- контрола (управување од “предна плоча” со цел обезбедување на непрекината работа),

- превентивно одржување (редовни проверки на техничкото средство, уред или систем според одобрени процедури и упатства за работа).

(2) Имателот на дозволата за ATSEP персонал во која е впишано овластување тип Б освен работите од став (1) на овој член, може да ги извршува и следните работи на одреден тип на техничко средство, уред или систем:

- превентивно одржување (редовен периодичен сервис со наместување и калибрирање на средството),
- корективно одржување (интервенции за отстранување на пречки или дефекти во работата),
- модификации и/или измени во наместувањата според одобрени процедури и упатства,
- анализа на работа и утврдување на причинителот на пречките и дефектите,
- предлагање на развој и измени на процедури и упатства за работа и одржување,
- предлагање на модификации и/или измени во подесувањата.

(3) Имателот на дозволата за ATSEP техничар во која е впишано овластување инструктор може да спроведува практична обука за стекнување на овластувања, тип А и/или Б, за технички средства, уреди или системи впишани во неговата дозвола.

(4) Имателот на дозволата за ATSEP инженер во која е впишано овластување инструктор може да врши теоретска и практична обука за стекнување на овластувања, тип А и/или Б, за технички средства, уреди или системи впишани во неговата дозвола.

5. ФОРМА, СОДРЖИНА, НАЧИН НА ИЗДАВАЊЕ, ПРОДОЛЖУВАЊЕ/ОБНОВУВАЊЕ, ПРОМЕНА И СУСПЕНДИРАЊЕ, РОКОТ НА ВАЖЕЊЕ И ЕВИДЕНЦИЈА НА ДОЗВОЛИТЕ И ОВЛАСТУВАЊАТА

1. Форма и содржина

Член 35

(1) Дозволите и/или овластувањата ги издава, продолжува/обновува, суспендира, повлекува и променува Агенцијата.

(2) Формата и содржината на дозволата и/или овластувањата на ATSEP персоналот се дадени во прилог 1 кој е составен дел на овој правилник.

2. Начин на издавање, продолжување/обновување, суспендирање и повлекување на дозволата и/или овластувањето и рок на важење

Член 36

(1) За издавање, продолжување/обновување или промена на дозволи и/или овластувања на ATSEP персонал, кандидатот поднесува барање до Агенцијата, кон кое се приложуваат докази дека се исполнети условите пропишани со овој правилник.

(2) Образецот на барањето од став (1) на овој член е даден во прилог 2 кој е составен дел на овој правилник.

(3) Агенцијата по приемот на барањето, врши проверка дали е уплатена административна такса и проверка на приложената документација.

(4) При извршување на проверките од ставот (3) на овој член Агенцијата користи листи за проверки предходно изготвени согласно документацијата и податоците кои се проверуваат.

(5) Доколку од проверките наведени во ставот (3) на овој член Агенцијата утврди дека кандидатот ги исполнува условите пропишани со овој правилник донесува решение за издавање, продолжување/обновување или промена кое заедно со дозволата се доставуваат на кандидатот откако ќе донесе доказ дека го платил пропишаниот надоместок за издавање, продолжување/обновување или промена на дозвола и/или овластување на ATSEP персонал.

(6) Доколку Агенцијата утврди дека кандидатот за ATSEP персонал не ги исполнува условите за издавање, продолжување/обновување или промена на дозвола и/или овластување пропишани со овој правилник донесува решение за одбивање на барањето кое ги содржи причините за одбивањето.

Член 37

По исклучок од член 36 на овој правилник, ако во употреба се воведува нов уред, систем или опрема за која нема лице со соодветна дозвола, односно овластување, на барање на раководителот на воздухопловна техника во системот на воздухопловна навигација, директорот на Агенцијата може да одобри впишување на овластување за самостојно вршење на определена стручна работа ако лицето ги исполнува следните услови:

- 1) да поседува важечка дозвола со овластување инструктор или две овластувања тип Б и
- 2) да поседува сертификат за завршена обука од страна на производителот на новиот уред или систем.

Член 38

Дозвола на ATSEP инженер или ATSEP техничар во системот на воздухопловна навигација се издава со важност од две години.

Член 39

(1) Барање за продолжување на важноста на дозволата на ATSEP инженер или ATSEP техничар се поднесува најмалку 15 дена, но не повеќе од 60 дена, пред истекот на важноста на дозволата.

(2) Лицето кое поднесува барање за продолжување на важноста на дозволата треба да ги обезбеди следниве докази:

- лекарско уверение за здравствена способност класа 4,
- потврда за работно искуство во единица на воздухопловна техника од најмалку 40 часа во текот на секои шест последователни месеци во рамките на важењето на дозволата, и тоа во работа на техничките средства, уреди и системи впишани во дозволата и
- потврда за положен практичен дел од испит за стекнување на овластување.

Член 40

Лицето што нема да ја продолжи важноста на дозволата во рокот од член 39 на овој правилник може да го стори тоа со полагање на практичниот дел од испитот за стекнување на овластувањата впишани во дозволата, доколку од истекот на важноста на дозволата не поминале повеќе од шест месеци.

Член 41

(1) Доколку од истекот на важноста на дозволата поминале повеќе од шест месеци, но не повеќе од 12 месеци, лицето кое поднесува барање за обновување на рокот на важноста на дозволата, мора повторно да полага испит за стекнување на овластувањата впишани во дозволата.

(2) Доколку од истекот на важноста на дозволата поминале повеќе од 12 месеци, лицето мора да го полага испитот за стекнување на дозвола.

Член 42

Дозволата односно овластувањето се суспендираат во случаите наведени во Законот за воздухопловство.

7.3. Евиденција

Член 43

Агенцијата води евиденција за издадените дозволи и овластувања.

6. КРИТЕРИУМИ, НАЧИН И ПОСТАПКА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА ЗАВРШЕНА ОБУКА И ПРОГРАМИ ЗА ОБУКА, ПОЛОЖЕНИ ИСПИТИ, СТЕКНАТИ ДОЗВОЛИ И ОВЛАСТУВАЊА ВО СТРАНСТВО ЗА ATSEP ПЕРСОНАЛОТ

Член 44

Завршена обука, програма за обука, положени испити и стекнати дозволи и овластувања во странство се признават доколку се спроведени или изготвени согласно ESARR 5 на EUROCONTROL и ICAO Doc 7192 - AN/857 Part E-2, ATSEP Training manual.

Член 45

(1) Лицето кандидат за признавање на завршена обука и програми за обука, положени испити, стекната дозвола и овластувања во странство поднесува барање до Агенцијата.

(2) Со барањето за признавање на завршена обука во странство се доставуваат следните документи:

- Доказ дека центарот или организацијата за обука е овластен од националната воздухопловна власт за спроведување на обука за ATSEP персонал;

- Доказ дека обуката е завршена согласно ESARR 5 на EUROCONTROL и ICAO Doc 7192 - AN/857 Part E-2, ATSEP Training manual;

- Програма за обука според која е обучуван кандидатот;

- Доказ за уплатен надоместок за признавање.

(3) Со барањето за признавање на стекната дозвола и/или овластување во странство се доставуваат следните документи:

- Дозвола и/или овластување во оригинал;

- Доказ дека дозволата и/или овластувањето е стекнато согласно ESARR 5 на EUROCONTROL и ICAO Doc 7192 - AN/857 Part E-2, ATSEP Training manual;

- Лекарско уверение за здравствена способност класа 4;

- Доказ за уплатен надоместок за признавање.

(4) Стекнати дозволи и овластувања во странство, се признаваат доколку се достават документите од став (3) на овој член и доколку кандидатот ги положи оние предмети кои ги нема положено согласно овој правилник.

(5) Агенцијата врши увид во доставената документација за исполнетост за критериумите за признавање на завршената обука, односно дозволи и овластувања стекнати во странство.

(6) Доколку се утврди дека се исполнети критериумите за признавање, Агенцијата донесува решение со кое се признава завршената обука, односно дозвола и/или овластувања стекнати во странство и му се издава соодветна дозвола.

(7) Доколку се утврди дека не се исполнети критериумите за признавање, Агенцијата донесува решение со кое се одбива барањето за признавање.

7. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 46

Дозволите и/или овластувањата издадени согласно Правилникот за стручна подготовка, испити и дозволи за работа на воздухопловно-техничкиот персонал на контрола на летање („Службен лист на СФРЈ” бр. 13/79 и „Службен весник на Република Македонија” бр. 73/2005), остануваат во сила до денот на нивно истекување, по што се заменуваат со дозволи и/или овластувања согласно овој правилник.

Член 47

Со отпочнување на примената на овој правилник престануваат да се применуваат Правилникот за стручна подготовка, испити и дозволи за работа на воздухопловно-техничкиот персонал на контрола на летање („Службен лист на СФРЈ” бр. 13/79 и „Службен весник на Република Македонија” бр. 73/2005) и Правилникот за стручната подготовка, стручната обука, испитите, дозволите за работа на персоналот на контролата на летање овластен за врски („Службен лист на СФРЈ” бр. 12/88).

Член 48

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”, а ќе се применува од 1 октомври 2009 година.

Бр. 03-721/2
8 мај 2009 година
Скопје

В.д. директор,
Зоран Крстевски, с.р.

Прилог 1

Образец на дозволата на ATSEP персонал

Троделен образец во правоаголна форма со вкупни димензии 285 x 126 мм. а превиткан со димензии 95 x 126 мм.

 <p>РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА REPUBLIC OF MACEDONIA</p> <p>АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО CIVIL AVIATION AGENCY</p> <p>ДОЗВОЛА НА ATSEP ПЕРСОНАЛ</p> <p>ATSEP LICENCE</p> <p>00000001</p> <p><small>Издадена во согласност со ICAO, ESARR, 5 и ECAC Issued in accordance with ICAO, ESARR, 5 and ECAC guidelines</small></p>	<p>Број на дозвола / Licence number</p> <p>Презиме и име / Last and first name of holder</p> <p>Дата и место на раѓање / Date and place of birth</p> <p>Државјанство / Nationality</p> <p>Орг. единица и вид на персонал / Org unit and type of personnel</p> <p>Потпис на сопственикот / Signature of holder</p> <p>Потпис на овластено лице и дата / Signature of issuing officer and date</p> <p>Печат / Seal or stamp of issuing authority</p>	<p>Уред-Систем Equipment- System</p> <p>Овластување Endorsement</p> <p>Датум на издавање Date of issue</p> <p>Печат-Потпис Stamp - Signature</p>
<p>Уред-Систем Equipment- System</p> <p>Овластување Endorsement</p> <p>Датум на издавање Date of issue</p> <p>Печат-Потпис Stamp - Signature</p>	<p>Во полето Уред - Систем се внесува соодветна кратенка или ознака на средството како и еднозначна типска ознака на производителот на истото. Тоа се уреди и/или системи кои се користат од учесниците во воздушниот сообраќај или се користат за давање на услуги на воздухопловна навигација, а се од значење за безбедно и уредно одвивање на воздушниот сообраќај.</p> <p>Во полето Овластување се внесува пропишан тип на овластување а со кој се дефинираат пропишаните услови, права или ограничувања во обавувањето на определени стручни работи на сопственикот на дозволата со одреден тип на средство, уред или систем.</p> <p>Under the field Equipment - System the appropriate abbreviation or acronym can be entered, as well as manufacturer product code/type designator. These comprise the equipments/systems used either by airspace users directly or are used in the provision of air navigation services, and are significant for the safe and orderly flow of air traffic.</p> <p>Under the field Endorsement the abbreviation according to regulation can be entered which indicate the special conditions, rights or limitations pertaining to the professional works entitled to exercise by the licence holder on the equipments/systems entered.</p>	<p>Овластување: Инструктор Endorsement: Instructor</p> <p>Датум на издавање Date of issue</p> <p>Печат-Потпис Stamp - Signature</p> <p>Важност на Дозвола Validity of licence</p> <p>Важи до Valid until</p> <p>Печат-Потпис Stamp - Signature</p> <p>Забелешки: Remarks:</p>

Прилог 2
Образец на барање за ATSEP персонал

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО
Даме Груев 1, 1000 Скопје

Број на дозвола: _____

БАРАЊЕ ЗА...

- Издавање на дозвола на ATSEP инженер/ATSEP техничар (дел 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7)
 Впишување на овластување согласно член 38 на правилникот (дел 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7)
 Промена на дозвола (дел 1, 2, 3, 6, 7)
 Продолжување на важноста на дозволата / овластување (дел 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7)
 Полагање на испит за стекнување на дозвола / овластување (дел 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7)

1. ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ		
Презиме: [_____]	Татково име: [_____]	Име: [_____]
Датум на раѓање (дд/мм/гггг): [____ / ____ / ____]	Место на раѓање: [_____]	Државјанство: [_____]
Адреса на живеење: [_____]		
Поштански бр.: [_____]	Место: [_____]	Адреса за електронска пошта (email): [_____]
Домашен тел: [_____]		Факс: [_____]
Стручна подготовка и насока: [_____ / _____]		
2. ПОДАТОЦИ ЗА ОРГАНИЗАЦИОНА ЕДИНИЦА		
Назив: [_____]		Ознака: [_____]
Адреса на единицата: [_____]		Тел. на единицата: [_____]
3. ВИД НА ATSEP ПЕРСОНАЛ ☐ инженер ☐ техничар		
4. ОВЛАСТУВАЊА ЗА КОИ СЕ ОДНЕСУВА БАРАЊЕТО		
Уред - Систем (кратенка и ознака):	Тип на овластувањето:	
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

11.		
12.		
13.		
14.		
Овластување за обавување на работи на:	☐ инструктор	
5. ПОТВРДА НА РАКОВОДИТЕЛОТ НА ВОЗДУХОПЛОВНА ТЕХНИКА		
<i>Подносителот на барањето ги исполнува пропишаните услови во врска со дозволата, односно овластувањата на ATSEP персонал во системот на воздухопловна навигација, наведени во ова барање.</i>		
Овластено лице (име и презиме): [_____]	Потпис: [_____]	Датум: [____ / ____ / ____]
6. ИЗЈАВА ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО		
<i>Изјавувам дека внимателно ги разгледав внесените податоци и според мојата најдобра проценка и знаење тие се точни.</i>		
Име и презиме: [_____]	Потпис: [_____]	Датум: [____ / ____ / ____]
7. ПРИЛОЖЕНА ДОКУМЕНТАЦИЈА / ЗАБЕЛЕШКИ / ДРУГИ БИТНИ ИНФОРМАЦИИ		